

Den 14. juli 2021
FVM 081

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til indførelse af maksimalgrænseværdier i fuldfoder for visse naturligt forekommende svampetoksiner (delegeret retsakt)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen forventes at fremsætte forslag til en delegeret retsakt om indførelse af maksimalgrænseværdier i fuldfoder for visse naturligt forekommende svampetoksiner om uønskede stoffer i foder (delegeret retsakt). Forslaget indfører maksimalgrænseværdier for ochratoksin A og visse fusariumtoksiner. Forslaget antages at hæve beskyttelsesniveauet hos dyr i Danmark og EU, mens fødevarerområdet vurderes at være uberørt af ændringen. Regeringen kan støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede retsakt, og vil 8 dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Baggrund

Kommissionen forventes at fremsætte forslag om indførelse af maksimalgrænseværdier i fuldfoder for visse naturligt forekommende svampetoksiner, nemlig ochratoksin A og visse fusariumtoksiner.

Forslaget forventes fremsat med hjemmel i artikel 8, stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EF) nr. 2002/32 om uønskede stoffer i foder.

Forslaget vil blive vedtaget af Kommissionen med hjemmel i Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EF) nr. 2002/32 som en delegeret retsakt. Den delegerede retsakt kan kun træde i kraft, hvis Europa-Parlamentet eller Rådet ikke gør indsigelse inden for en frist på 2 måneder. Fristen for indsigelse kan forlænges med 2 måneder efter anmodning fra enten Europa-Parlamentet eller Rådet. Europa-Parlamentet træffer beslutning om indsigelse med absolut flertal. Rådet træffer beslutning om indsigelse med kvalificeret flertal.

Forslaget forventes oversendt til Rådet og Europa-Parlamentet i juli 2021, hvor fristen for indsigelse forventes at være i september 2021.

Formål og indhold

Ochratoksin A og fusariumtoksiner er svampegiftstoffer/mykotoksiner, der stammer fra svampesygdomme i landbrugsafgrøder. Svampetoksiner kommer fra vækst af skimmelsvampe på afgrøden. Mykotoksinerne forekommer naturligt, særligt i korn og majs. Forekomstniveauet afhænger blandt andet af hvor meget regn, der falder under høsten, og hvor hurtigt kornet tørres efter høst. Ochratoksin A er en

af de mest almindelige svampegiftstoffer på vores breddegrader. Fusariumtoksiner er en fællesbetegnelse for en gruppe af svampegifte, hvoraf følgende er omfattet af forslaget: Deoxynivalenol, zearalenon, T-2 og HT-2 samt fumonisinerne B1 og B2.

Svampetoksinerne kan være skadelige, selv i små mængder, og kan forårsage akutte eller kroniske forgiftninger hos dyr, som indtager foder med svampe. Især svin er følsomme, og indtagelse af en større mængde svampetoksiner kan medføre nedsat ædelyst, lever- og nyreproblemer, nedsat produktivitet og fertilitet, lav tilvækst, nedsat immunforsvar og en øget dødelighed hos dyrene. De svampetoksiner, som er omfattet af Kommissionens forslag, vurderes ikke at udgøre en risiko for fødevarerens sikkerhed, overvejende fordi de ikke overføres til animalske produkter, der anvendes som fødevarer.

Med forslaget fra Kommissionen overgår vejledende grænseværdier og vejledende niveauer for de ovennævnte svampetoksiner i foderblandinger til at blive maksimalgrænseværdier. Vejledende grænseværdier er ikke juridisk gældende på samme måde som maksimalgrænseværdier, som skal overholdes. Med vejledende grænseværdier har virkningen desuden mulighed for at fortynde et parti med et overindhold af mykotoksiner. Med maksimalgrænseværdier vil et parti med overindhold af mykotoksinerne, der er markedsført, ikke efterfølgende være muligt at fortynde. Det skal kasseres. Maksimalgrænseværdierne kan i alle tilfælde overholdes ved kun at tilsætte en mængde korn (fodermiddel) til foderblandingen som sikrer, at maksimalgrænseværdierne for svampetoksinerne kan overholdes.

Grænseværdierne er revideret på baggrund af den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritets (EFSA) risikovurdering af svampetoksinerne for hver dyreart og -kategori. EFSA har ved en litteraturgennemgang fastsat grænser for, hvor meget de enkelte dyrearter og -kategorier maksimalt kan tåle af de enkelte svampegifte, før der konstateres negative effekter hos dyr (eller mennesker). I de tilfælde hvor de nuværende vejledende grænseværdier er lavere end de niveauer, EFSA er kommet frem til, at de enkelte dyrearter højst kan tåle, og hvor der ikke har været problemer med at overholde dem, foreslås det, at maksimalgrænseværdier fastholdes på det nuværende niveau. Dette for at sikre så lave niveauer som muligt ud fra ALARA-princippet (ALARA = As Low As Reasonable Achievable).

Kommissionen har som udgangspunkt ikke villet fastsætte maksimumgrænseværdier for dyrearter og -kategorier, hvor EFSA ikke har kunne udlede, hvilket niveau de enkelte dyrearter højst kan tåle. En fastsættelse af grænseværdier for alle dyr, vil imidlertid være en beskyttelse af alle arter. Kommissionen har derfor så vidt muligt fastsat maksimumgrænser for alle dyrearter og -kategorier ud fra en generel viden om dyrenes følsomhed og forekomstdata.

De nuværende vejledende grænseværdier samt Kommissionens forventede forslag til maksimalgrænseværdier er følgende:

Ochratoksin A:

I den seneste vurdering fra EFSA fra 2004 var der flere dyrearter, hvor det ikke var muligt for EFSA at udlede, hvilket niveau dyrearterne højst kan tåle. For at få et bedre grundlag for fastsættelsen af maksimalgrænseværdier for ochratoksin for flere dyrearter har Kommissionen bedt EFSA om en ny vurdering af den negative påvirkning på dyresundheden ved forekomst af ochratoksin A i foder.

Dyreart	Nuværende vejledende grænseværdi i mg/kg fuldfoder	EU-Kommissionens forslag til maksimalgrænseværdi i mg/kg fuldfoder
Svin	0,05	0,05
Fjerkræ	0,1	0,1
Hunde og katte	0,01	0,01

Deoxynivalenol (DON):

Kommissionen har sænket grænseværdien de steder, det var relevant i forhold til EFSA's vurdering og samtidig muligt. Da man normalt vurderer, at helt unge dyr er mere følsomme over for giftstoffer end voksne dyr, har Kommissionen ud fra et forsigtighedsprincip valgt at beholde grænsen for unge drøvtyggere (kalve, lam og gedekid).

Dyreart	Nuværende vejledende grænseværdi i mg/kg fuldfoder	EU-Kommissionens forslag til maksimalgrænseværdi i mg/kg fuldfoder
Svin	0,9	0,7
Kalve (< 4 mdr.), lam, gedekid og hunde	2	2
Kaniner	5	4
Pelsdyr	5	1
Fisk	5	0,5
Øvrige dyrearter/-kategorier	5	5

T-2 og HT-2:

På nuværende tidspunkt er der kun fastsat en vejledende grænseværdi for foderblandinger til katte, og niveauet for denne fastholdes i forslaget om maksimalgrænseværdier. Grænseværdierne i tabellen nedenfor angiver summen af T-2 og HT-2.

Dyreart	Nuværende vejledende grænseværdi i mg/kg fuldfoder	EU-Kommissionens forslag til maksimalgrænseværdi i mg/kg fuldfoder
Voksne drøvtyggere, æglæggende høns og fisk	-	0,5
Fjerkræ undtagen æglæggende høns	-	0,1
Katte	0,05	0,05
Øvrige dyrearter/-kategorier	-	0,2

Zearalenon:

Kommissionen vurderer, at det er muligt at hæve grænseværdien for søer og slagtesvin uden at sænke beskyttelsesniveauet. Dette fordi EFSA's vurdering har vist, at den nuværende vejledende grænseværdi for disse dyrekategorier ikke har reflekteret den korrekte dosis for negativ påvirkning af svin.

Dyreart/-kategori	Nuværende vejledende grænseværdi i mg/kg fuldfoder	EU-Kommissionens forslag til maksimalgrænseværdi i mg/kg fuldfoder
Smågrise, gylte, hundehvalpe, kattekillinger, voksne hunde og katte til reproduktion	0,1	0,1
Voksne hunde og katte, undtagen til reproduktion	0,2	0,2
Fisk	-	0,3

Malkekvæg (inkl. kalve), får (inkl. lam), geder (inkl. gedekid)	0,5	0,5
Søer og slagtesvin	0,25	0,5
Heste og slagtekvæg	-	1
Øvrige dyrearter/-kategorier	-	2

Fumonisin B1 og B2:

Maksimalgrænseværdien for kalve, lam og gedekid er ud fra et forsigtighedsprincip reduceret i forhold til grænseværdien for voksne dyr. Grænseværdierne i tabellen nedenfor angiver summen af fumonisin B1 og B2.

Dyreart/-kategori	Nuværende vejledende grænseværdi i mg/kg fuldfoder	EU-Kommissionens forslag til maksimalgrænseværdi i mg/kg fuldfoder
Voksne drøvtyggere og pelsdyr	50	30
Kalve (< 4 måneder), lam og gedekid	20	10
Fjerkræ undtagen ænder	20	20
Heste	5	2
Kaniner	5	1
Svin	5	0,5
Øvrige dyrearter/-kategorier	-	5

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt den delegerede retsakt.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Området er reguleret ved Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EF) nr. 2002/32 af 7. maj 2002 om uønskede stoffer i foderstoffer. Bilagene til dette direktiv foreligger i forordningsform. Ændringen vil derfor være direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

En vedtagelse af det forventede forslag har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Det forventede forslag vurderes heller ikke at have konsekvenser for beskæftigelsen, arbejdsmarkedet, ligestilling, miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse.

Det forventede forslag har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget.

Det forventede forslag kan have begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser. En håndhævelse af forslaget vurderes dog ikke at medføre væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser. Da mykotoksiner ikke er fordelt homogent i foderet, kan der være risiko for, at et begrænset antal partier af foderblandinger skal kasseres i høstår med høje forekomster af de omhandlede mykotoksiner. Det kan dog imødegås

i det øjeblik, der er udviklet hurtiganalyser, som kan sikre, at analyseresultater af færdige foderblandinger foreligger, inden partiet køres ud til landmanden. Derudover vil en vedtagelse af det forventede forslag gøre det mere kompliceret at producere foder, da de forskellige typer uønskede stoffer har forskellige maksimalgrænseværdier. Erhvervet har henset til usikkerhed om vejr og muligheden for brug af hurtiganalyser ikke vurderet det muligt at udarbejde erhvervsøkonomiske konsekvensberegninger af det forventede forslag.

Det forventede forslag antages at have positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark, idet en vedtagelse alt andet lige vil reducere dyrs udsættelse for visse uønskede stoffer, hvilket igen vil have en positiv virkning på dyrevelfærden og på dyrenes sundhed.

Det forventede forslag vurderes ikke at have konsekvenser for udviklingslandene.

Høring

Det forventede forslag har været i høring på høringsportalen. Der er alene modtaget hørings svar fra Dansk Korn & Foder (DAKOFO), som har fremsendt deres seneste hørings svar og angivet, at det stadig er gældende.

(DAKOFO) støtter den europæiske foderproducentorganisation FEFACs holdning til indførelse af maksimalgrænseværdier. På et EU-interessentmøde afholdt af Kommissionen den 9. marts 2021 afgav den europæiske foderproducentorganisation FEFAC, på vegne af hele fodererhvervet, herunder DAKOFO, deres holdning til indførelse af maksimalgrænseværdier i foder. DAKOFO støtter denne holdning:

FEFAC finder det ikke proportionalt at indføre maksimalgrænseværdier for de nævnte svampetoksiner. Der er ingen risiko for menneskers sundhed, og gevinsten for dyrevelfærd og dyresundhed vurderes af erhvervet at være minimal, da der ikke vurderes at være væsentlige dyrevelfærds- eller dyresundhedsmæssige problemer i dag. Hvis der var væsentlige dyresundhedsmæssige problemer i dag, ville det koste erhvervet på bundlinjen, hvorfor erhvervet allerede i dag har interesse i at overholde de vejledende grænseværdier. FEFAC mener, at erhvervet selv og ikke myndighederne bør vurdere, om de gevinster man kan opnå i form af øget fertilitet, øget tilvækst osv. står mål med de udgifter, der er ved kontrollen. FEFAC finder yderligere, at det bliver for vanskeligt at arbejde med maksgrænser i praksis, og at en implementering af forslaget er for dyrt i forhold til, hvad man vinder ved det. En indførelse af forslaget begrænser antallet af redskaber til at håndtere svampetoksiner i foderet og understøtter ikke ideerne i cirkulær økonomi. Det kan desuden forøge dyrs eksponering med svampetoksiner hos landmænd, som selv blander deres foder. Erhvervet havde desuden bemærkninger til nogle af de specifikke maksgrænser. De mente blandt andet, at maksimalgrænseværdier godt kan hæves til niveauer, hvor studier har vist, at der ikke er konstateret negative effekter. Hermed sikres, at der ikke skal kasseres foder, der ikke er sundhedsfarligt. Alle fodererhvervets organisationer, herunder Copa Cocega med flere, har ved brev af 10. november 2020 skrevet til kommissær for sundhed og fødevarer sikkerhed Stella Kyriakides, at de ikke er tilfredse med forslaget.

Kommissæren har ved brev af 15. januar 2021 svaret det samlede fodererhverv, at Kommissionen vil se på selve grænseværdiernes placering, men at de vurderer, at så længe grænser er opnåelige, hvilket Kommissionen mener de er, så vil det være muligt for erhvervet ved gode praksisser at overholde grænserne. Kommissionen håber, at erhvervet via dette tiltag vil være med til at begrænse risikoen fra forekomst af svampetoksiner i foder og fødevarer og dermed medvirke til at sikre et højt beskyttelsesniveau for dyr og mennesker.

Fødevarerstyrelsen bemærker til DAKOFO's hørings svar, at maksimalgrænseværdier og hurtige analysemetoder tilsammen kan sikre dyrenes sundhed og velfærd bedre end vejledende grænseværdier.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter indførelsen af maksimalgrænseværdier for forekomsten af uønskede stoffer i foder. Det vurderes, at det fremsatte forslag hæver beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, men den øgede beskyttelse er imidlertid vanskelig at kvantificere, og formentlig ikke er særlig stor. Regeringen kan samtidig støtte, at der udvikles brugbare hurtiganalyser til at analysere for de omhandlede mykotoksiner i færdigvarepartier.

Regeringen kan således støtte, at Rådet ikke gør indsigelse mod udstedelsen af den delegerede forordning, og vil 8 dage fra oversendelsen af nærværende notat lægge dette til grund.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.